

ประโยค ป.ธ. ๖
แปล ไทยเป็นมคธ
สอบ วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐

๑. ได้ยินว่า ภิกษุหนึ่ง ใช้สอยบริวารอันต่างด้วยเตียงและตั้งเป็นต้น อย่างใดอย่างหนึ่ง ในภายนอกแล้ว ทิ้งไว้ในที่นั่นเอง ฯ บริวารย่อมเสียหายไป เพราะฝนบ้าง แดดบ้าง พวกสัตว์ มีปลวกเป็นต้นบ้าง ฯ เธอ เมื่อพวกภิกษुकกล่าวเตือนว่า คุณ ธรรมดา บริหาร ควรเก็บงำมิใช่หรือ กลับกล่าวว่า คุณ กรรมที่ผมนั้นนิดหน่อย บริวารนั้น ไม่มีจิต ความสวยงามของบริวารนั้น ก็ไม่มี ดังนี้แล้ว ทำอยู่แบบนั้นนั่นแลอีก ฯ ภิกษุทั้งหลาย พวกท่านทราบมูลการกระทำของเธอแก่พระบรมศาสดา ฯ พระบรมศาสดา ทรงรับสั่งให้เรียกเธอมาแล้ว ตรัสถามว่า ภิกษุชื่อว่าเธอทำอย่างนั้นจริงหรือ ฯ เธอแม้ถูกพระบรมศาสดาตรัสถามแล้ว ก็ทราบมูลอย่างดูหมิ่นแบบนั้นนั่นแหละว่า ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้า นี้อะไรกัน ข้าพระองค์ได้ทำเรื่องเล็กน้อย บริวารนั้น ไม่มีจิตความสวยงามของบริวารนั้นก็ไม่มี ฯ ลำดับนั้น พระบรมศาสดาตรัสกะเธอว่า ภิกษุทั้งหลายไม่ควรทำอย่างนั้น ขึ้นชื่อว่าบาปกรรม ใดๆ ไม่ควรดูหมิ่นว่า เล็กน้อย เพราะว่าภาชนะที่เขาเปิดปากตั้งไว้กลางแจ้ง เมื่อฝนตกอยู่ ไม่เต็มได้ด้วยหยาดน้ำหยาดเดียว แม้ก็จริงถึงกระนั้น เมื่อฝนตกอยู่บ่อย ๆ ภาชนะนั้นย่อมเต็มได้แน่นอน บุคคลผู้ทำบาปกรรมอยู่ ย่อมทำกองบาปให้ใหญ่โตขึ้นโดยลำดับได้อย่างแน่แท้ อย่างนั้นเหมือนกัน ดังนี้แล้ว เมื่อจะทรงสืบอนุสนธิแสดงธรรม จึงตรัสพระคาถานี้ว่า

บุคคล ไม่ควรดูหมิ่นบาปว่า บาปมีประมาณเล็กน้อย
จักมาไม่ถึง แม้หม้อน้ำ ยังเต็มด้วยหยาดน้ำที่ตกลง
(ทีละหยด) ได้ ฉนใด ชนพาล เมื่อสั่งสมบาปแม้ทีละ
น้อย ๆ ย่อมเต็มด้วยบาปได้ ฉนนั้น ฯ

๒. พระบรมศาสดา ตรัสว่า ก็บรรดาอุบาสกเหล่านั้น อุบาสกผู้หนึ่งหลับ บังเกิดในกำเนิดกู ๕๐๐ ชาติ พาดศึระชะไว้บนขนดทั้งหลายหลับแล้ว แม้ในบัดนี้ เขาก็ ยังอ้อมในการนอนหลับ เสียงของเรา ย่อมไม่เข้าไปสู่หูของเขา ฯ พระอานนท์ ทูลถาม ว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พระองค์ตรัสโดยลำดับหรือตรัสในระหว่าง ๆ ฯ พระบรม- ศาสดา ตรัสว่า อานนท์ แท้จริง แม้พระสัพพัญญุตญาณ ก็ไม่อาจกำหนด ซึ่งความ อุบัติของอุบาสกนั้นผู้อุบัติอยู่ในระหว่าง ๆ อย่างนี้คือ ความเป็นมนุษย์ตามกาล ความเป็น เทพตามกาล ความเป็นพญานาคตามกาล แต่อุบาสกนั้นบังเกิดแล้วในกำเนิด แห่งพญานาคสิ้น ๕๐๐ ชาติ โดยลำดับ แม้หลับอยู่ (ก็) ไม่อ้อมในการหลับเลย ฝ่ายบุรุษ ผู้หนึ่งเขียนแผ่นดินด้วยนิ้วมือ บังเกิดในกำเนิดไส้เดือนสิ้น ๕๐๐ ชาติ โดยลำดับ ชุด แผ่นดินแล้ว ถึงบัดนี้ ก็เขียนแผ่นดินอยู่ ด้วยอำนาจความประพฤติ ที่ตนเคยประพฤติ แล้ว ในกาลก่อน ย่อมไม่ฟังเสียงของเรา ฝ่ายบุรุษผู้หนึ่งเขยาดันไม้อยู่นั้น ก็บังเกิดแล้ว ในกำเนิดลิง ลิ้น ๕๐๐ ชาติ โดยลำดับ ถึงบัดนี้ ก็เขยาดันไม้อยู่ ด้วยอำนาจแห่ง ความประพฤติที่ตนได้เคยประพฤติมาแล้วในกาลก่อนนั้นเทียว เสียงของเรา ย่อมไม่เข้าหู ของเขา แม้พราหมณ์ผู้หนึ่งแหงน (หน้า) มองอากาศอยู่นั้น ก็บังเกิดเป็นหมอผู้ให้ฤกษ์ ลิ้น ๕๐๐ ชาติ โดยลำดับ ถึงบัดนี้ ก็ยังแหงน (หน้า) ดูอากาศอยู่ แม้ในวันนี้ ด้วย อำนาจความประพฤติที่ตนได้เคยประพฤติมาแล้ว ในกาลก่อนนั้นเทียว เสียงของเรา ย่อมไม่เข้าหูของเขา ส่วนพราหมณ์ผู้หนึ่งฟังธรรมโดยเคารพนั้น ก็บังเกิดเป็นพราหมณ์ ผู้สาธยายมนต์ ถึงฝั่งแห่งไตรเพทสิ้น ๕๐๐ ชาติโดยลำดับ ถึงบัดนี้ ก็ยังฟังธรรมโดย เคารพ เป็นดังเทียบเคียงมนต์อยู่ ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๖
แปล ไทยเป็นมคธ

๑. โส กิร ยงฺกิญฺจि มณฺจปฺปิจาติเกทํ ปริกฺขารํ พหิ ปริกฺกฺขชิตฺวา ตตฺถเอวฉนฺ-
เทติ ฯ ปริกฺขารโ วสฺเสนปี อาตเปนปี อุปจิกาทิหิปี วินสฺสติ ฯ โส ภิกฺขุหิ นนฺ อวฺโส
ปริกฺขารโ นาม ปฏฺฐิสาเมตพฺโพติ วุตฺเต อปฺปกํ มยา กตํ อวฺโส เอตํ น เอตสฺส
จิตฺตํ อตฺถิ นตฺถิ จิตฺตนฺติ วตฺวา ปฺน ตเถว กโรติ ฯ ภิกฺขุ ตสฺส กิริยํ สตฺถุ อารโ-
เจสุํ ฯ สตฺถา ตํ ปกฺโกสาเปตฺวา สจฺจํ กิร ตวํ ภิกฺขุ เอวํ กโรสีติ ปุจฺฉิ ฯ โส สตฺถารา
ปุจฺฉิโตปี กิเมตํ ภควา อปฺปกํ มยา กตํ นาสฺส จิตฺตํ อตฺถิ นตฺถิ จิตฺตนฺติ ตเถว
อวมณฺณนฺโต อาห ฯ อถ นํ สตฺถา ภิกฺขุหิ เอวํ กาทุํ น วฏฺฐติ ปापกมฺมํ นาม
อปฺปกนฺติ น อวมณฺณิตพฺพํ อชฺโฌกาเส จปีตํ หิ วิวฏฺฐนฺนภาชนํ เทเว วสฺสนฺเต
กิญฺจาปี เอกพินฺทุนา น ปฺรติ ปฺนปฺปนํ วสฺสนฺเต ปน ปฺรเตว เอวเมว ปापกมฺมํ
กโรนฺโต ปุคฺคโล อนฺุพฺพเพน มหนฺตํ ปापราสี กโรติเยวาติ วตฺวา อนฺุสนฺธี
สมฺเฏตฺวา ฐมฺมํ เทเสนฺโต อิมํ คาถมาห

มววมณฺณเถ ปापสฺส

น มตฺตํ อากมฺิสฺสติ

อุทพินฺทุนิปเตน

อุทกฺุมโภปี ปฺรติ

ปฺรติ พาโล ปापสฺส

โถกํ โถกํปี อัจฉินฺติ ฯ

(ธมฺมปทฏฺฐกถาย ปณฺจโม ภาโค/หน้า ๑๔ - ๑๕)

๒. เอเตสฺส ทิ โย เอส นิตฺถายนฺโต นิสินฺโน เอส ปญจ ชาตีสตานิ สปป-
 โยนิยํ นิตฺถตฺติตฺวา โภเคสฺส สีสํ จเปตฺวา นิตฺถายิ อิทานิปีสุส นิตฺถาย ติตฺติ นตฺถิ
 นาสุส กณฺณํ มม สทฺโท ปวิสตีติ ฯ กิ ปน ภาเนเต ปฏฺิปาฏิยา กเถถ อุทาหุ อนุตฺรนฺต-
 ราติ ฯ อานนฺท เอตสฺส ทิ กาเลน มนุสฺสตฺตํ กาเลน เทวตฺตํ กาเลน นาคตฺตนฺติ
 เอวํ อนุตฺรนฺตรา อุปฺชฺชนฺตสฺส อุปฺตฺตฺติโย สพฺพญฺญตฺตนาณานิ น สกฺกา ปริจ-
 ฉินฺหิตุํ ปฏฺิปาฏิยา ปเนส ปญจ ชาตีสตานิ นาคโยนิยํ นิตฺถตฺติตฺวา นิตฺถายนฺโตปิ
 นิตฺถาย อตฺติตฺโตเยว อํคฺคฺลียา ภูมี วิลิขนฺโต นิสินฺนปฺริโสปี ปฏฺิปาฏิยา ปญจ ชาติ-
 สตานิ คณฺฑุปาทยนิยํ นิตฺถตฺติตฺวา ภูมี ขนิ อิทานิปี ปุพฺพวาจิณฺณวเสน ภูมี
 วิลิขนฺโตว มม สทฺทํ น สุณฺหาติ เอส รุกฺขํ จาเลนฺโต นิสินฺนปฺริโสปี ปฏฺิปาฏิยา ปญจ
 ชาตีสตานิ มกฺกภูยนิยํ นิตฺถตฺติตฺวา อิทานิปี ปุพฺพวาจิณฺณวเสน รุกฺขํ จาเลติเยว นาสุส
 กณฺณํ มม สทฺโท ปวิสติ เอส อากาสํ อุลฺโลเกนฺโต นิสินฺนพฺราหฺมโณปี ปฏฺิปาฏิยา
 ปญจ ชาตีสตานิ นกฺขตฺตปาจโก หุตฺวา นิตฺถตฺติตฺวา อิทานิปี ปุพฺพวาจิณฺณวเสน อชฺชาปี
 อากาสเมว อุลฺโลเกติ นาสุส กณฺณํ มม สทฺโท ปวิสติ เอส สกฺกจจํ ฐมฺมํ สุณฺหาโต
 นิสินฺนพฺราหฺมโณ ปน ปฏฺิปาฏิยา ปญจ ชาตีสตานิ ติณฺณํ เวทานํ ปารคฺคฺ มนฺตชฺฌมา-
 ยกพฺราหฺมโณ หุตฺวา นิตฺถตฺติตฺวา อิทานิปี มนฺตํ สํสนฺทนฺโต วิย สกฺกจจํ สุณฺหาตีติ ฯ
(ธมฺมปทฺฏจกถาย สตฺตโม ภาโค/หน้า ๒๕ - ๒๖)